

بررسی عملکرد و بهره‌وری آب گندم در روش آبیاری یک‌درمیان با استفاده از لوله‌های دریچه‌دار

عملکرد و بهره‌وری آب گندم در روش آبیاری یک‌درمیان با استفاده از لوله‌های دریچه‌دار بررسی شد. در این پژوهش از روش آبیاری یک درمیان شیارها با استفاده از لوله‌های دریچه‌دار استفاده شد. استفاده از لوله‌های دریچه‌دار در مقایسه با روش‌های مرسوم آبیاری، ضمن صرفه‌جویی در آب مصرفی کنترل و راهبری آن نیز بسیار ساده‌تر و نوعی ترویج و انتقال این تکنولوژی در سطح مزارع است. این طرح تحقیقی- ترویجی برای انتقال دانش آن در سطح مزارع با هدف استفاده از روش کم‌آبیاری برای افزایش بهره‌وری آب در گندم و همچنین صرفه‌جویی در منابع آب مورد بررسی قرار گرفت. در این طرح سه تیمار آبیاری کامل، آبیاری یک درمیان شیارها و دیم روی گندم مورد بررسی قرار گرفت. بطور متوسط در تیمار دیم، با صرفه‌جویی حدود ۱۸۵۰ متر مکعب در هکتار عملکرد گندم در حدود ۱۰۰۰ کیلوگرم در هکتار و در تیمار کم آبیاری با صرفه‌جویی ۹۰۰ مترمکعب آب در هکتار عملکرد گندم در حدود ۵۶۰ کیلوگرم در هکتار نسبت به تیمار آبیاری کامل کاهش داشت. اگرچه آب آبیاری نسبت به تیمار کم آبیاری و دیم موجب افزایش عملکرد شده است ولی اثربخشی لازم را از نظر بهره‌وری آب نداشته است. متوسط بهره‌وری آب کاربردی در شرایط آبیاری کامل و کم آبیاری به ترتیب معادل ۱۵/۱ و ۴۵/۱ و در شرایط دیم برابر ۸۵/۱ کیلوگرم به ازای هر متر مکعب آب به دست آمد. به عبارت دیگر ارزش آب صرفه‌جویی شده، فرصت‌های جدید بهتری از نظر تغذیه سفره‌ها و یا استفاده برای گیاهان تابستانه بوجود می‌آورد. نتایج برآورد بهره‌وری اقتصادی آب نشان داد که درآمد حاصل از یک مترمکعب آب در تیمارهای دیم و کم آبیاری بیشتر از تیمار آبیاری کامل است. در نتیجه در شرایط مشابه استان گلستان (وجود بارش بیش از ۲۰۰ میلی‌متر در فصل رشد)، توصیه به کاربرد کم یا عدم آبیاری مزارع گندم است. البته در سال‌های خیلی خشک بطوریکه آبیاری اثربخشی لازم را در تولید و در نتیجه در بهره‌وری فیزیکی و اقتصادی داشته باشد، عدم آبیاری توصیه نمی‌گردد. ولی استفاده از سناریوی آبیاری یک درمیان شیارها با ضریب اطمینان بالایی برای شرایط کم آب ایران قابلیت کاربرد را دارد.